

Для підвищення рівня візуального сприйняття студентами лекційного матеріалу, кожна з тем повинна бути проілюстрована за допомогою структурно-логічних схем, діаграм та рисунків, які не тільки додадуть наочності теоретичному матеріалу, а й дозволять додатково структурувати та узагальнити зміст лекцій.

В процесі підготовки лекційного матеріалу викладачеві, поряд із законодавчими актами, потрібно використовувати і наукову літературу, в тому числі зарубіжну.

Отже, враховуючи потреби Болонської конвенції, удосконалення методики викладання дисципліни вимагає підвищення ефективності засвоєння знань шляхом застосування навчальних інновацій та орієнтація студентів на практичну діяльність.

*О. М. Гребешкова, канд. екон. наук, доц.,
кафедра стратегії підприємств*

ВИКЛАДАЧІ ТА СТУДЕНТИ: НОВА ПАРАДИГМА СТОСУНКІВ ЧИ СТАРІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ?

Впровадження інноваційних технологій навчання залишається актуальним питанням протягом останніх 10—15 років. Українські вищі навчальні заклади не покладаючи рук вивчають досвід зарубіжних колег, проводять активні консультації між собою на методичних конференціях, ініціюють відповідні пропозиції для державних регулюючих органів. Але незважаючи на зовнішню активну діяльність у цьому напрямку, результати цього процесу не є втішними. Цей висновок, зокрема, підтверджують такі факти: якість вітчизняної вищої освіти продовжує знижуватись; мотивовані та гарно підготовлені школярі все частіше намагаються вступити до зарубіжного університету; українські роботодавці перестають звертати увагу на вітчизняний диплом про вищу освіту, який все частіше сприймається як «галочка у біографії, яка ні про що не свідчить» [1, с. 23]; не зупиняються корупційні скандали навколо українських вузів.

Специфічним аспектом організації та активізації навчального процесу в університеті є система стосунків між викладачами та

студентами. У традиційному розумінні сучасної парадигми вищої освіти викладач та студент мають виступати рівноправними суб'єктами навчання, однаково зацікавленими в отриманні високоякісного результату — студенти набувають необхідних для практичної діяльності компетенцій, а викладачі реалізують свої наукові та методичні розробки, готуючи висококласних фахівців. Проте, чи реалізується ця модель взаємовідносин на практиці? Спробуємо навести кілька аргументів «за» та «проти» в контексті інноваційної складової освіти.

За оцінками експертів інновації в організації переважно стимулюються наступними обставинами [2].

По-перше, в організації необхідно створити можливості для експериментування. Не можна не визнати, що в КНЕУ існує певна свобода для пошуку кращих методів організації навчального процесу (пригадаємо процес впровадження режиму дистанційного навчання, оптимізації критеріїв оцінки знань студентів тощо). Але такі експерименти є поодинокими явищами, що зумовлено обставинами як об'єктивними (обмеженість термінів підготовки бакалаврів та магістрів, а отже висока відповідальність університету за виконання взятих на себе зобов'язань перед абітурієнтом), так й суб'єктивними (більшість викладачів не вмотивовані експериментувати, практично відсутнє «право на помилку»).

По-друге, важливою передумовою інновацій в організації є співпраця людей з різними навичками і талантами, наявність можливості «розширення горизонтів» для всіх учасників процесу. Наскільки цей принцип інноваційності реалізується в нашому університеті? З одного боку професорсько-викладацький склад представлений різними категоріями викладачів (за віком, досвідом роботи, науковим рівнем підготовки тощо), що певним чином сприяє креативності та творчому відношенню до роботи. З іншого боку, сьогодні викладачі суттєво обмежені в напрямку співпраці не тільки із зарубіжними, але й українськими колегами (у т. ч. через пресловуте недостатнє фінансування вузів); щільність та результативність партнерських зв'язків з представниками бізнес-середовища також незадовільні. Що ж до студентів, тож розширення їх «горизонтів» взагалі залишається неконтрольованим та хаотичним процесом, що проявляється у незадовільній організації практичної підготовки бакалаврів та магістрів, слабкому залученню до викладання дисциплін представників бізнесу тощо.

По-третє, чи не визначальним фактором активізації інноваційного процесу в організації визнається формування атмосфе-

ри підтримки відчуття захопленості співробітників своєю справою. У контексті навчального процесу цей момент є неоднозначним. Не можна не погодитись з тим, що викладачі у більшості випадків небайдужі до своєї роботи, прагнуть покращити організацію процесу навчання, у т.ч. впроваджуючи новітні форми і методи викладання (кейс-метод, інтерактивне навчання, ділові ігри тощо). Проте, найчастіше ці новації «тримаються» на голому ентузіазмі. Наведу приклад. У процесі відкриття нової магістерської програми викладачами кафедри стратегії підприємств було розроблено та методично забезпечено чотири принципово нові навчальні дисципліни, які не мають аналогів в Україні. Цю роботу було проведено у максимально стислі терміни — приблизно 4 місяців. Проте в результаті автори цих розробок не тільки не отримали якого-небудь заохочення, але й не відбулось своєчасної публікації цих матеріалів з метою закріплення авторських прав. Якщо говорити про зацікавленість студентів у набутті професійних компетенцій, яскравим прикладом майже повної її відсутності є вивчення ними вибіркового дисциплін. Не заперечуючи наявності певних недоліків саме в організації навчального процесу (розклад занять, мат.забезпечення тощо), слід визнати, що студенти в цьому процесі навіть не є просто пасивними споживачами — рівень їх зацікавленості дорівнює нулю.

Які ж перспективи формування нової парадигми стосунків викладачів та студентів як основних суб'єктів навчального процесу? Безумовно, ця проблема потребує комплексного, системного вирішення. Однак, у наших силах вже сьогодні удосконалити організацію аудиторної роботи студентів, наприклад, шляхом упровадження формату дистанційного навчання по вибіркового дисциплінах. Це дозволить усунути (як таку) проблему складання розкладу аудиторних занять, розширити можливість студентів щодо реалізації принципу вибіркового дисциплін. А для викладачів з'являється можливість реалізувати нові ідеї та методичні підходи в навчальному процесі (безумовно, тільки за умови відповідної мотивації викладачів до такої роботи).

Література

1. *Коберник К., Панова К.* Незачет // Корреспондент. — 2007. — 15 декабр. — № 48. — С. 22—24.
2. *Інновації в бізнесі: Пер. с англ.* — М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. — 189 с.